DOI: 10.58242/millifolklor.1279443

KÜLTÜREL TEMSİL PRATİKLERİ VE ANLAM ÜRETİMİ: DİNÎ VE MİLLÎ DEĞERLERİN SİMGELERLE İFADESİ*

Cultural Representation Practices and Meaning Production: Expression of Religious and National Values with Symbols

Doç. Dr. Şadiye KOTANLI KIZILOĞLU**

ÖZ

İnsanların kendilerini ifade ediş biçimlerinde kullandıkları simgeler, ulus olma bilincinin, kutsallığın, inancın, değerlerin ve dinîn bir göstergesi olarak kullanılmaktadır. Bu ifade biçimlerine verdikleri değer ve önem ise özellikle bazı simgelerle somutlaşarak kişinin kendini ifade etmesinde önemli bir aracı olarak varlık kazanmaktadır. Her kullanıcının birbirinden farklı amaçlarla kullanmayı tercih ettiği simgeler vardır. İslami anlam barındıran simgelerin bulunduğu aksesuarların ya da millî değerleri yansıtan figürlerin kullanımı özellikle son dönemlerde sıkça karşımıza çıkmaya başlamıştır. Çevremizde birbirinden farklı figürlerin farklı kullanıcılar tarafından kullanıldığı gözlemlenmekte, bu kullanımların sadece estetik açıdan değil iletişim açısından da bir değeri olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayımdan hareketle, çalışmada kullanıcıların simgeleri nesneler eşliğinde iletişimin bir aracı olarak nasıl kullandıkları araştırılmakta, ulaşılan veriler kullanıcıların kendi görüşleri doğrultusunda değerlendirilmekte, kullanım amaçları ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın konusunu dinî ve millî simgelerin günlük yaşamda iletişim bağlamında kullanımı oluşturmaktadır. Çalışmada toplumsal düzeyde bir anlam ifade edebilecek şekilde kullanılan simgelerin kullanım amacı ve niyeti, kullanıcı görüşleri doğrultusunda günlük yaşamda kullanılan nesneler üzerinden analiz edilmekte, simgelerin iletişim bağlamında önemi değerlendirilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, dinî ve millî değerleri temsil ettiği düşünülen simgelerin görsel bir iletişim formu olarak hangi amaçlarla ve ne şekilde kullanıldığını tespit etmektir. Çalışmada insanın değerleri, inançları, düşünceleri ya da bakış açısını sözlü olarak değil, sözsüz bir biçimde simge kullanımı eşliğinde, hangi anlam örüntüleri çerçevesinde kurduğu sorgulanmaktadır. Bu kapsamda iletişim bağlamında kullanıcıların simge kullanım amacını, niyetini veya isteğini ortaya koymak amaçlanmış, nitel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında kullanıcılara yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle üç soru yöneltilmiştir. Amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örneklemeyle kullanıcılar belirlenmiş, 10'u kadın olmak üzere toplam 26 kişiyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme sonucu elde edilen veriler niteliksel içerik analizine tabi tutulmuş, veriler yorumlanırken kod, kategori ve temalar tespit edilmiştir. Her kategori ile ilgili verilen cevaplara yönelik temalar iletişim bağlamında yorumlanmıştır. Çalışmadan ulaşılan sonuçlara göre dinî ve millî değerler içeren simgeler erkek ve kadın kullanıcılar tarafından yüzük, kolye, bileklik, saat gibi aksesuarlar eşliğinde kullanılmaktadır. Dinî simge kullanımında Allah lafzı ile Elif Vav harfleri sıklıkla kullanılırken, Ayyıldız, IYI, Hilal, Yıldız, Tuğra, Çift Başlı Kartal, Bozkurt simgeleri millî duyguların ifade edilmesi için kullanılmaktadır. Sonuç olarak simge içerikli nesnelerin belli bir amaç ve niyet doğrultusunda millî duygu ve düşünceleri yansıtmak için; huzur ve mutluluk sağlayan unsur niteliğinde manevi doyum aracı olarak; ideolojik bakış açısını yansıtma ve toplumsal kimlik aktarıcısı olma; inancın bir göstergesi olarak dinî anlam ve değere sahip olması; nazar ve kötülüklerden korunma ve psikolojik olarak rahatlamanın bir aracı olma gibi anlamlar dahilinde kullanım pratiklerinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Dinî değer, millî değer, simge, maddi kültür, görsel iletişim.

ABSTRACT

The symbols that people use to express themselves are used as an indicator of national consciousness, holiness, faith and religion. The value and importance they attach to these forms of expression are embodied especially with some symbols, and they become an important means of expressing oneself. Each user has symbols that they use for different purposes. The use of accessories with symbols containing Islamic meaning or figures reflecting national values has become common, especially in recent times. It is observed that different figures are used by different users around us, and it is assumed that these uses have a value not only in terms of aesthetics but also in terms of communication. Based on this assumption, the study investigates how

* Geliş tarihi: 9 Nisan 2023 - Kabul tarihi: 22 Şubat 2024
Kotanlı Kızıloğlu, Şadiye. "Kültürel Temsil Pratikleri ve Anlam Üretimi: Dinî ve Millî Değerlerin Simgelerle İfadesi" 143 (Güz 2024): 16-27

** Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, TV ve Sinema Bölümü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Gümüşhane/Türkiye, skotanli@gumushane.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-2916-1807.

users use icons as a means of communication, the data obtained is evaluated in line with their own opinions, and the purposes of their use are tried to be revealed. In this context, the subject of the study is the use of religious and national symbols in the context of communication in daily life. In this study, the purpose or intention of the symbols used in a way that can express a meaning at the social level is analyzed through objects used in daily life in line with user opinions, and the importance of symbols in the context of communication is evaluated. In this context, the aim of the study is to determine for what purposes and in what way the symbols thought to represent religious and national values are used as a form of visual communication. In the study, it is questioned within which meaning patterns a person establishes his values, beliefs, thoughts or point of view, not verbally but non-verbally, with the use of symbols. In this context, it is aimed to reveal the users' purpose, intention or desire of using symbols in the context of communication. Qualitative research technique was used and three questions were asked to the users using the semi-structured interview technique. Users were determined by criterion sampling, one of the purposeful sampling types, and a total of 26 people, 10 of whom were women, were interviewed. The data obtained as a result of the interview was subjected to qualitative content analysis, and codes, categories and themes were identified while interpreting the data. Themes regarding the answers given for each category were interpreted in the context of communication. According to the results obtained from the study, symbols containing religious and national values are used by both male and female users along with accessories such as rings, necklaces, bracelets and watches. While the letter Allah and the letters Elif Vav are frequently used in the use of religious symbols, the symbols of the star and crescent, IYI, crescent, tugra, double-headed eagle, gray wolf are used to express national feelings. As a result, symbolic objects are designed to reflect national feelings and thoughts; as a means of spiritual satisfaction that provides peace and happiness; reflecting the ideological point of view and being a transmitter of social identity; have religious meaning and value as an indicator of faith it has been determined that it has purposes of use such as protection from evil eyes and being a means of psychological relaxation.

Keywords
Religious value, national value, symbol, material culture, visual communication.

Giriş

Kültür, bir toplumda anlam üretimi ve değiş tokuşu, ‘anlamın verilip alınması’ ile ilgilidir. İnsanlara, nesnelere ve olaylara anlam veren, o kültürdeki katılımcılardır. Şeylere, kısmen onları kullanma, gündelik pratiklere dahil etme şekline göre, onlar hakkında kullanılan kelimelerle, anlatılan hikayelerle, onlara dair üretilen görüntülerle, onlarla ilişkilendirilen duygularla, onları sınıflandırma ve kavramsallaştırma şekilleri ve onlara dair belirlenen değerlerle anlam verilmektedir. Fikirlerin, duygu ve düşüncelerin bir kültürde temsil edilmesini sağlayan ‘araç’lardan biri olan “dilde kavramlarımızı, fikirlerimizi, duygularımızı savunmak ya da diğer insanlara göstermek için işaret ve semboller kullanırız; bunlar sesler, yazılı kelimeler, elektronik olarak üretilmiş görüntüler, müzik notaları, hatta nesneler olabilir” (Hall 2017:7-10). İnsanların karşılaştıkları, karşılıklı ilişki kurdukları ve kullandıkları maddi şeyler olan nesnelerden *maddi kültür* olarak bahsedilmektedir. Maddi Kültür, “görünüşte cansız olan çevremizdeki şeylerin; toplumsal işlevler gerçekleştirmek, toplumsal ilişkileri düzenlemek ve insan faaliyetine sembolik anlamlar katmak üzere insanlar üzerinde etkide bulunduğunu ve insanların da onların üzerinde etkide bulunduğunu vurgular”. Maddi kültür çalışmalarının başlıca iddialarından birisi nesnelerin insanlar adına toplumsal anlamlar inşa etme veya “toplumsal iş” yapma gücüne sahip olduğudur. Örneğin nesneler, alt kültürel yakınlıkları, meslekleri, sosyal faaliyetlere katılımı, sosyal statüyü gösterebilir; sosyal kurumlar ve normlar biçiminde kutsal bir yere ait değerlere dair yaygın söylemlere ve geniş kabul gören normlara dahil olabilir, bunları temsil edebilir; aynı zamanda kişisel ve duygusal anlamlar taşır, kişilerarası etkileşimleri kolaylaştırabilir, bir insanın kendisi üzerinde etkide bulunmasına yardımcı olabilir (Woodward 2013:7-9). Bu anlamda göstergebilimsel yaklaşımda nesnelerin kendisi, kelimeler ve görüntüler gibi anlam üretiminde gösterenler olarak işlev görebilmektedir (Barthes’ten akt. Hall 2017:51). Her devirde göstergeler, biçimler, imgeler ve simgelerle yaşayan insanoğlu bunları iletişim amacıyla kullanmıştır. Örneğin simgeler bilimi olan göstergebilim, görsel olguların, iletişime nasıl geç-

tiğini anlamamıza yardımcı olan ve büyük fayda sağlayan bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Nesneler aracılığıyla insanlar söylemek istediklerini dile getirebilmekte, duygu, düşünce ve fikirlerini bir nesne veya simge aracılığıyla karşı tarafa aktarma amacıyla çeşitli aksesuarlar kullanabilmektedir. Bu çalışma, günlük yaşamda iletişim kurmak amacıyla kullanılan simge içerikli nesnelerin neler olduğuna ve özellikle dinî ve millî simgelerin toplumsal düzeyde bir anlam ifade edebilecek şekilde nasıl kullanıldığına odaklanmaktadır. Kullanıcıların dinî ve millî değerleri temsil ettiği düşünülen simgeleri belli amaçlar çerçevesinde, niyeti veya mesajı aktarmak için bir araç olarak kullandıkları varsayılmaktadır. Bu görüşten hareketle, çalışmanın amacı simgelerin kullanım amacını sorgulamak, kullanıcıların aktarmak istedikleri mesajları duygu ve düşünceler doğrultusunda tespit etmektir. Çalışmada simgelerin kullanım amacı/niyeti kullanıcı görüşleri doğrultusunda günlük yaşamda kullanılan aksesuarlar üzerinden analiz edilmekte, simge içerikli nesnelerin iletişim bağlamında önemi değerlendirilmekte, tartışılmaktadır. Günlük yaşamda sıkça kullanılan ve karşımıza çıkan simgelerin kullanım amacına odaklanan bu çalışma, iletişimi sağlayan bir unsur olarak nesnelerin kullanım patiklerini kullanıcı görüşlerinden yola çıkarak tespit etmeyi amaçlaması yönüyle özgün değere sahiptir. Popüler bir kültür ürünü haline dönüşme potansiyeli taşıyan nesnelerin/simgelerin kapitalist üretim mantığı içindeki yeri her zaman sorgulanmakta, kullanım amacı genellikle göz ardı edilerek bir meta olarak değişim değeri üzerinden yorumlanmaktadır. Baudrillard, tüketimi ve bolluk içindeki insanı ele alarak artık insanın nesneler tarafından kuşatılmış durumda olduğunu belirtmektedir. Nesnelerin ritmine ve onların kesintisiz şekilde ard arda gelişine dikkat çekerek (Baudrillard 2000:16) tüketim ve tüketici davranışları bağlamında nesne tüketimini ele almakta, tüketim çılgınlığına vurgu yapmaktadır. İleri kapitalizmin satış mekanizmasının tüketim nesnelerini giderek daha erişilir hale getirdiği, tüketici tercihlerine hükmetmek amacıyla daha güçlü ve yaratıcı bir şekilde pazarladığı bir gerçektir. Bu tür nesneler, herhangi bir nesneye kendi anlamlarını yansıtan veya veren, bu şeyleri kendilerine mal eden kullanıcılar için büyük bir duygusal ve kültürel güce sahiptir (Woodward 2013:192).

1. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışma dinî ve millî değerleri temsil ettiği düşünülen simgelerin kullanımına odaklanmakta, bu simgelerin görsel bir iletişim formu olarak hangi amaçlarla ve nasıl kullanıldığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, insana dair değerlerin, inançların, düşüncelerin ve bakış açısının simgeler veya nesneler üzerinden hangi amaçlarla kullanıldığını sorgulamaktadır. Çalışmada nitel araştırma tekniğinden yararlanılmış, kullanıcılara yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle kullanım amacı, görünür yerde takma nedeni ve verilmek istenen mesajın ne olduğuna ilişkin üç soru yöneltilerek cevaplar doğrultusunda kullanım pratikleri değerlendirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede sorular esnektir, genellikle her katılımcıdan spesifik veriler toplanmaktadır (Merriam 2013:87). Kullanıcılar amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örneklemeyle belirlenmiş, 10'u kadın toplam 26 kişiyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme kapsamına alınan kullanıcılar dinî ve millî simge kullanan kişilerdir. Katılımcıların simge kullanımına yönelik görüşleri içerik analiziyle kod, kategori, temalar oluşturularak yorumlanmıştır. Örneklem grubu Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğrenim gören ve simge içerikli aksesuar kullanan öğrencilerden oluşmaktadır. Farklı yaş gruplarından oluşan öğrenciler (başka şehirlerden geldiklerinden) farklı kültürel özelliklere sahiplerdir. Görüşmelerden elde edilen veriler niteliksel içerik analizine tabi tutulmuş, cevaplar iletişim bağlamında yorumlanmıştır.

2. Bulgular

Yaşça en küçüğü 19, en büyüğü 28 olmak üzere toplam 26 kişiyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Cinsiyete göre simge kullanımı şu şekildedir:

Tablo 1: Kadın Kullanıcıların Simge Kullanımı

Aksesuar	Adet
Kolye (Ayyıldız)	5
Kolye (Allah Yazılı)	1
Kolye(Vav)	3
Bileklik (Ayyıldız)	1

Tablo 2: Erkek Kullanıcıların Simge Kullanımı

Aksesuar	Adet
Yüzük (Ayyıldız)	5
Yüzük(Elif Vav)	2
Yüzük (IYI)	2
Yüzük (Hilal, Yıldız, Tuğra, Çift Başlı Kartal)	1
Yüzük (Bozkurt , Türk Yazısı)	1
Yüzük (Tuğralı)	1
Yüzük (Osmanlı Tuğrası, Çift başlı Kartal)	1
Yüzük (Üç Hilal)	1
Kolye (Tuğra)	1
Saat (Vav Elif)	1

Tablolar incelendiğinde, erkek kullanıcıların millî duygu ve düşünceleri, kadın kullanıcıların ise çoğunlukla dinî inanç ve düşünceleri yansıtıcı nitelikte simge kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Kadın kullanıcılarda kolye, erkek kullanıcılarda yüzük kullanımı yaygındır. Erkek kullanıcılar yüzük haricinde saat ve kolyeyi, kadın kullanıcılar ise kolye haricinde bileklik kullanmayı tercih etmektedir. Her iki cinsiyetten kullanıcının millî simgeleri içeren aksesuarları daha fazla kullandıkları görülmektedir. Millî simgeler Ayyıldız (Türk bayrağındaki ayça ve beş ışınlı yıldızdan oluşur), IYI (Oğuzların Kayı boyunun "İki Ok Bir Yay" simgesi), Tuğra (Oğuz hakanlarından Osmanlı padişahlarına kadar Türk hükümdarlarını temsilen kullanılan yazılı alâmet ve işaretler (Derman 2012: 336), Çift Başlı Kartal (Tarih boyunca farklı din, kültür ve toplumlarda kullanılmış, ne anlama geldiği konusu hâlâ tartışmalı olan, Türklerde gücü simgelediği düşünülen figür), Üç Hilal'dir.[1] Dinî simgeler ise Allah yazısı, Vav[2] ve Elif[3] harfleri ile Hilal[4] simgesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu simgelerin kullanımına ilişkin veriler incelendiğinde belli bazı duygu ve düşüncelerin ağırlıkta olduğu görülmekte, simge kullanımı kişiye göre değişmekte ve belirli noktalarda yoğunlaşmaktadır. Kullanıcı görüşleri, her soruya verilen cevaba karşılık gelecek şekilde gruplandırılarak Tablo 3'teki gibi kategorilendirilmiştir:

Tablo 3: Simge Kullanımına Yönelik Görüşlere İlişkin Kod ve Kategoriler

Kod	Kategori	Tema
Ayyıldız, IYI damgası, Hilal, Yıldız, Tuğra, Çift Başlı Kartal, Bozkurt, Türk Yazısı	Millî duygu ve düşünceleri yansıtma	Ulus Bilinci
Sevgi, beğeni, gurur, bağlılık, temsil, geçmişe özlem	Huzur ve mutluluk sağlayan unsur/manevi doyum kaynağı olma	Psikolojik Doyum
Türklük, milliyetçilik, gurur duyma, kimlik sunumu	İdeolojik bakış açısını yansıtma/toplumsal kimlik aktarıcısı olma	Kimlik Temsili
Allah aşkı, peygamber sevgisi, inanç, maneviyat, dinî bağlılık, takva, itaat, teslimiyet	İnancın göstergesi/dinî anlam ve değer	İnanç ve Değer

Nazar, kıskançlık, kem gözlerden korunma	Korunma aracı olma, rahatlama sağlayan özellik bulunma	Tehlike ve Korkulardan Arınma

Verilere göre kullanıcıların farklı amaçlarla simgeleri kullandıkları görülmüştür. Kültürel temsil pratikleri olarak simge içerikli aksesuarların/nesnelerin bir anlam ifade edecek şekilde ve belli anlamlar dahilinde bilinçli kullanımı söz konusudur.

2.1. Millî Duygu ve Düşünceleri Yansıtma Bağlamında Ulus Bilinci

İnsanlar duygularını, çıkarlarını ve belirli bir ulusa bağlı olduklarını belirleyen bir milliyetin içine doğarlar. Duygu, emel ve bilinç ise milliyetçiliği oluşturan veya ulus devlete her şeyin üzerinde değer biçen görüşlere uyarlanan terimlerdir (Marshall 504-505). Milliyetçi ideoloji, millî aidiyeti ve kimliği inşa eder, bunu somut tarihsel, toplumsal ve ekonomik koşullara dayanarak yapar (Bora 2005:383-384). Nesneler, görüntüler, davranışlar vb. ise anlam aktardıkları ölçüde bir şey belirtirler ve bu şey ancak onlar aracılığıyla dile getirilebilir (Barthes 1979:36). Kullanıcı görüşleri millî duygu ve düşüncelerin dışa vurumu bağlamında değerlendirildiğinde simge kullanımında ulus olma bilincinin öne çıktığı görülmektedir. Çoğunlukla Ayyıldız simgesi tercih edilmektedir. Vatan, millet, bayrak sevgisi, minnet ve sorumluluk duygusu ile karışık 'şehit'lere duyulan sevgi/saygı, Türk kimliğinin simgesi, varoluş biçiminin belirtisi vb. manevi anlamlarla dolu bir kullanım amacı göze çarpmakta, kadın ve erkek kullanıcılarda bu duyguların ortak olduğu dikkat çekmektedir. Kullanıcılardan ikisi (KK7, KK16) kendilerine hediye edildiği için simge kullandığını belirtirken diğer kullanıcılar benzer duygu ve düşüncelerle ulus olma bilincini yansıtıcı nitelikteki simgeleri kullandığını dile getirmektedir. Bu varoluş hissine eşlik eden diğer duygu ise bayrak için dökülen kanların, ülke için yapılan fedakarlıkların unutulmaması için duyulan minnettir. Bu duygular, bayrağı simgeleyen Ayyıldız üzerinden aktarılmaktadır. Millî duygu ve düşünceleri yansıtan kullanıcı görüşleri şu şekildedir:

> KK1(Ayyıldız kolye): "Ülkemi temsil ettiği için herkes görsün diye takıyorum. Kullanma amacım 'Bu ülke yıkılmayacaktır' mesajı vermek…"
>
> KK18 (Ayyıldız yüzük): "Türk bayrağı ruhu bambaşkadır. Ben bu bayrak uğruna yapılan fedakarlıkları, verilen canları unutmamak, kendime hatırlatmak, aklıma mıh gibi kazımak, yanımda olmadığında kendimi bir ceset gibi hissetmemek için takıyorum, bulunduruyorum. Bayraklar, simgeler, gurur duyulmak için kendi idealine anlam yüklemek için vardır… anlamı o kadar büyüktür ki, bu anlam olmadığında kendimi yalnız, bir başına, bomboş hissetmemek için görünür yerlerde taşır, kullanırım. Hissettiğim bu yoğun duyguları başkasının da hissedebilmesi, hiç kimsenin unutmaması için… Zıt görüşlü bir insan olursa bu, "biz ve bayrağımız buradayız. Burası Türkiye. Ekmeğini yediğin, suyunu içtiğin memleket burası" … Kendimizi hatırlatmak zamanı geldiğinde inşallah sıra bize de gelirse tereddüt etmeden canımı da malımı da vereceğimden şüphe duymamaları için … 'Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim' demiş büyükler. Benim arkadaşım bayraktır, vatandır. Sevgilim, dostum, sırdaşım bunlardır. Sevgilimin, arkadaşımın, dostlarımın başka arkadaşı varsa benim gibi düşünenler benim dostumdur. Birbirimizi tanıyabilmek, ayırt edebilmek için görünür yerde takma ihtiyacı hissediyorum."
>
> KK20 (Ayyıldız bileklik): "Ona baktıkça mutlu oluyorum. Her anımda onu hissetmek istiyorum. Soyumu, sopumu belirtiyor. Onun uğruna ne kadar emek harcandığını biliyorum, ecdadımı simgelediği için onunla gurur duyuyorum. Geçmişte yaşananları unutmamak için görünür yerde kullanıyorum. Vermek istediğim mesajsa bayrağın kendisini simgeliyor."
>
> KK7 (Ayyıldız kolye): "Doğum günü hediyesi kolye, babam tarafından alındı, kendisi milliyetçi görüşe sahip. Bu duyguları baskın olan ve herkesin aynı görüşte olmasını isteyen birisidir. Hediyesi de bu yönde olmuştur. Kolyem hem Türklüğü

simgelemesi hem bu yöndeki görüşlere açık olduğumu hissettiriyor. Ayrıca farklı bakış açısı olan kişilere nispet niteliği taşıdığını düşünüyorum. Bu konuda ayrı görüşleri sevmediğimi Ay yıldızlı kolyenin aslında Türkiye sevgisi taşıdığını düşündürüyor"

KK4 (Kayı boyu armalı yüzük): "Türklüğün simgesi. Ben Türk'üm. Kullanma amacım Türk olmaktan, atalarımızdan gurur duymak, bunların verdiği haklı gururu yaşamak."

KK8 (Türk bayraklı yüzük): "Amacım, mensubu olduğumuz devletin simgesini taşımak. Taşıdığı manevi anlamın değerini bildiğim için taşımaktan şeref duyuyorum, gururlanılacak simge olduğu için takıyorum. Ben bu devleti seviyorum. Eğer aksi görüşteysen benden uzak dur. Tepki gösterebilirim."

KK5 (Ayyıldız yüzük): "Varoluşun belirtilmesi…Gölgesi altında yaşadığımız bayrağın iki rengi, iki simgesi vardır. Başka renge ve simgelere gerek yoktur. Ay yıldızın bizim için ne kadar önemli olduğunu belirtmek, Türk olduğumu her yerde belli etmek için takıyorum."

KK6 (Osmanlı tuğralı, çift başlı kartal simgeli yüzük): "Bu iki amblemi taşımak bana gurur veriyor. Osmanlı ruhunun bitmediğini, hâlâ o asil kanın bende olduğunu hatırlatması için taşıyorum. Türk olduğumu her yerde belli etmek istiyorum"

KK16 (Kurt simgeli, Türk yazılı yüzük): "Yüzük hediye, vermek istediğim bir mesaj yok. Yüz tipime uygun, benim için millî bir sembol anlamı taşıdığı için takıyorum."

Kullanıcı görüşleri incelendiğinde Ayyıldız simgesinin kolye, yüzük ve bileklik-lerde cinsiyet fark etmeksizin tercih edildiği, millî kimliğin göstergesi olarak bilinçli ve amaçlı şekilde ortak duygular ve gereksinimler doğrultusunda kullanıldığı, kullanıcıları benzer amaçlar/duygular etrafında birleştirdiği görülebilir. Bu amaç ve duygulardan en önemlisi ise millî duygu ve düşüncelerle harmanlanmış ulus bilinci, devlet ve millet sevgisidir. Hediye olduğu için simge içerikli aksesuar kullananlar da vardır, millî duygu ve düşünceleri yansıtmak için kullananlar da mevcuttur. Ayyıldız simgesi bir gurur kaynağı olarak millî duygu ve düşünceleri somutlaştırma, sahip olunan düşünceleri açığa vurma aracı olarak kullanılmakta, tuğra ve Kayı boyu simgesi Türk kimliğinin göstergesi olduğu düşünüldüğünden tercih edilmektedir.

2.2. İdeolojik Bakış Açısını Yansıtma/Toplumsal Kimlik Aktarıcısı Olma Bağlamında Kimlik Temsili

Toplumsal kimlik bakımından nesneler kişilerarası temasın yokluğunda bir insanın belli özelliklerinin yerini tutabilir. Bir nesneyi görsel olarak birinin mülkiyetinde görmek, bize bu tür bir statüyü onaylaması için kendisiyle konuşmamıza gerek kalmadan o insan hakkında çok şey anlatabilir. Kişisel kimlik söz konusu olduğunda, nesneler bir kimliğin güvenilir ve etkili biçimde icra edilmesine yararlar (Woodward 2013:190). Fikirler, özellikle de bir toplumsal grup veya hareketin paylaştığı ideolojiler "bir grubun üyelerinin köklü inançları" (Dijk 2020:17) olarak değerlendirilebilirken kullanılan simgeler inançların göstergesi olacak şekilde karşımıza çıkmaktadır. Simge kullanımında ideolojik görüşü temsil veya sahip olunan kimlik üzerinden tanınmayı isteme gibi bazı gereksinimlerin olduğu ve birden fazla simgenin kullanıldığı dikkat çekmektedir. İdeolojik bakış açısını yansıtma ve toplumsal kimlik aktarıcısı bağlamında kullanılan simgelerin erkek kullanıcılarda yüzük, kadın kullanıcılarda ise kolyede tercih edildiği görülmektedir. Kullanılan simgeler Allah lafzı, kayı boyunu temsil eden IYI simgesi, Ayyıldız, Hilal, yıldız, Osmanlı tuğrası, çift kanattır. Dinî duygularla birlikte ideolojik bakış açısının kimliği temsil noktasında önemli birer araç olması, duygu ve düşüncelerin dışa vurumunda simgelerin ne ölçüde önemli olduğunu gösterir niteliktedir. Kullanıcıların görüşleri incelendiğinde inanç ve değerleri temsilde kişiye duygusal bir doyum yaşat-

ması (KK2), simgenin kişiye verdiği gururlanma/gurur duyma gibi hislerle kullanımı söz konusudur. Bu kapsamda kullanıcı görüşleri şu şekildedir:

> KK2 (IYI simgeli Kayı yüzüğü): "İnançlarımızı ve değerlerimizi temsil ettiği için önemli hissediyorum"
> KK12 (Ayyıldız yüzük ve broş): "Ayyıldızın aşığıyım. Yakamda ve parmağımda taşımak bana gurur veriyor. Türklüğü saklamak milliyeti inkardır."
> KK25 (Ayyıldız kolye). "Ülkemin simgesini boynumda taşımak gurur veriyor. Kolye boynumdayken kendimi güçlü, huzurlu hissediyorum. Bayrağımız göklerde özgürce dalgalanıyor ve herkes ona bakıp gururlanıyorsa kolyemi de görünce aynı duyguya kapılmalarını istiyorum…Ayyıldız her şeyi anlatıyor."
> KK15 (Ayyıldız ve Allah yazılı kolye): "Anlamı benim için önemli olan iki kolyeden birini Türklüğün sembolü, diğerini Allah'ın varlığına inancımız olduğu için her işim rast gitsin diye takıyorum. İnsanlar genelde görsele takılarak bilmediği şeylerin anlamını öğrenmek ister, sürü psikolojisi diyelim buna. Bu yüzden farklı görüşte olanları da doğru yola çekebilmek için görünür yerde takmayı severim. Burası Türkiye, Müslüman ülke. Biz Türk milletiyiz ülkemizi ve yaradanımızı seviyoruz, siz de farklı görüşteyseniz doğru yola davet ediyoruz çağrısı vermek amacıyla kullanıyorum."
> KK13 (Tuğra desenli kolye): "Türkçülük ifade ettiği için takıyorum. Gurur duyduğum bir şeyin görünmesini istiyorum. Ben Türküm, Türkçülüğü savunuyorum"
> KK14 (Hilal, yıldız, Osmanlı tuğrası ve çift kanat simgeli yüzük/Yüzüğün arkasında minare, üstünde Ayyıldızlı bayrak, etrafında kanatlı iki yılan): "Hilal, benim için yaşamı temsil ediyor. Yıldız, yeryüzünde yaşadığımı ve bir arşın altında olduğumu belirtiyor. Osmanlı tuğrası atalarımın köklü olduğunu, bana bir miras bıraktıklarını gösteriyor. Çift kanadı meleklerin kanadı olarak algılıyorum. İki melek tarafından korunduğumu gösteriyor. Arkadaki semboller benim için çok yönlüdür dinimi, yaşantımı, gelenek, göreneğimi sergiliyor. Karşı tarafın benim hakkımda az çok bilgi edinmeleri ve kendimi neye tabi tuttuğumu anlamaları için görünür yerde, dördüncü parmağımdaki damar kalbime bağlı olduğundan sol el parmağımda takıyorum.
> KK9 (Ayyıldız yüzük): "Milliyetçi olduğum için kullanıyorum. Görünür yerde kullanılması gerektiğini düşünüyorum."

Her kullanıcının kendisini anlatmak için önemli bir araç olarak simge kullandığı görülmektedir. Ayyıldız ve Osmanlı tuğrası simgelerini tercihte gururlanma hissi öne çıkarken dinî inanç ve değer yargılarıyla milliyetçi duygular birlikte ifade edilmektedir. Kullanıcıların çoğu Ayyıldız simgeli ve Allah yazılı kolyeyi belli bir amaçla bilinçli olarak kullandıklarını ifade etmektedir. Anlamı üretme ve dolaşıma sokma noktasında simgeler ideolojik bakış açısını yansıtma, toplumsal kimlik aktarıcısı olma vb. işlevlere sahiptir. Bu simgelerin erkek kullanıcılar tarafından daha fazla tercih edildiği, tüm kullanıcıların benzer fikirleri ve duyguları paylaştıkları görülmektedir. Gururlanma, kendi kimliğini ve düşüncesini ortaya koyma ise ortak duygulardır.

2.3. Huzur ve Mutluluk Sağlayan Unsur/Manevi Doyum Kaynağı Olma Bağlamında Psikolojik Doyum

İnsan, duygusal bir varlıktır. Kendisini rahatlatabilecek, mutlu edebilecek, huzur kaynağı kişi veya nesneleri hayatının merkezine koymakta, günlük yaşamda bu duygulara aracılık eden simgeleri derin bir bağlılıkla kullanmaktadır. Simgeler, kişinin mutlu ve huzurlu olma gereksinimini gidermek için sıklıkla kullanılırken, vatan millet sevgisi, ilahi aşk/dinî sevgi, beşerî sevgi, hissi bağlılık vb. duyguları yaşama aktarma konusunda kullanıcılara yardımcı olmakta, manevi bir doyum sağlamaktadır. Görüşmelerde simgesel değeri itibariyle bazı aksesuarların özellikle tercih edildiği dikkat çekmekte, elde edilen veriler, kullanılan aksesuarlar eşliğinde dinî ve millî duyguların yoğun şekilde

yaşandığını ortaya koymaktadır. Dinî duyguları temsilde Vav ve Elif harf simgeli aksesuarların yoğunluğu dikkat çekerken, üç hilal, tuğra, Ayyıldız simgeleri millî duyguların dışa vurumunda önemli birer araç olarak kullanılmaktadır. Farklı yaş ve cinsiyetten kullanıcılar, simge kullanımında benzer duyguları ifade etmektedir. Bu duygular sevgi, bağlılık, manevi doyum, gururlanma olarak kendini hissettirirken, kimlik temsili noktasında simgeler kullanıcılar için önemli bir araçtır. Kullanıcıların geçmişi düşünerek atalarına duyduğu derin sevgi ve hissi bağlılığı başkalarına aktarabilmek için simge kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir:

> KK17 (Üç hilal yüzük): "Sevgimden parmağımda takıyorum, bana gurur veriyor. Birisi görsün, tepki versin diye takmıyorum. Seven vardır sevmeyen vardır, beni ilgilendirmez. Ben takarım"
> KK10 (Siyah Osmanlı tuğra desenli gümüş yüzük): "Simge benim için atalarımı, kendi benliğimi simgeliyor. Kullanma amacım atalarımızı ve Osmanlı tarihini her taktığımda tekrar akıllara getirebilmek, gurur duymak…"
> KK19 (Ayyıldız kolye): "Tamamen milliyetçi duruş sergileme. Özel nedeni yok. Türk bayrağını sevdiğim, beğenileceğini düşündüğüm için takıyorum. Çevrenin beğeni tepkisi…"
> KK3 (Vav ve Elif harflerini içeren takılar): "Doğum, yaşam ve ölümü simgeliyor benim için. *"İnsan Vav şeklinde doğar, doğrulunca kendini Elif zanneder. İnsan hayatı boyunca hep iki büklüm yaşar, oysa en doğru olduğu gün ölür"* sözü benim bu harflere daha çok ilgi duymamı sağladı. Her nedense bu harfler ifade edildiğinde bu sözleri paylaşmak hoşuma gidiyor. Bir başkasından çok önce kendime verilen bir mesaj var. Çok yükseklerde var olunmayacağı, er veya geç ölümün var olduğu, her şeyin en gerçeğinin ölümden sonra başlayacağı…"
> KK21 (Siyah taş üzerine Vav Elif işli saat): "İnsanın anne karnındaki halini temsil eder Vav harfi. Bana doğumumu, bugüne kadarki gelişimimi hatırlatır. Elif, insanın doğduktan sonra dimdik yükselişini ayakta dimdik duruşunu temsil eder. İnsanın en çevik zamanlarını temsil eder. İnsanların merak edip sorması ve açıklama isteği duymam nedeniyle görünür yerde takıyorum. Kullanma amacım görünür yerde taşıyarak çevremdekilere verdiğim veya vermek istediğim mesajın sürekli benim hatırımda olması içindir."

Bazı kullanıcılar geçmişe olan derin bağlılığı ve sevgiyi bu duygulara eşlik edebilecek şekilde tuğra gibi geçmişle ilişkili simgeler kullanarak ifade etmeye çalışırken kullanılan simge kişinin neyi değerli gördüğüne ilişkin mesaj verebilmektedir. Bazıları ise simgeleri sadece sevdikleri için kullanmaktadır. Vav ve Elif harflerini, dünya görüşlerini ve insan olmanın kendileri için ne anlama geldiğini en somut şekilde ifade eden simgeler oldukları için taşıdıklarını ifade eden kullanıcılar, dünyevi ve uhrevi anlama vurgu yaparak bir amaç doğrultusunda kullandıklarını dile getirmektedirler.

2.4. Dinî İnancın Göstergesi/Dinî Anlam ve Değer Olarak Kullanım Bağlamında İnanç ve Değerler

İnsanın dinle olan ilişkisi, varlık sahasına adım attığı dünya ile olan ilişkisinin başlaması kadar eskidir. "Kimim ben?", "Neden varım?", "Varlığımın bir amacı var mı?" "Varlığım sonsuz olmadığına göre öldükten sonra bana ne olacak?" gibi temel soru ve konular insanlık tarihi boyunca sorulan en temel sorulardır (Dorman 2015:10). İnsan etten kemikten ibaret maddi bir varlıkmış gibi görünse de ruhsal, manevi bir yöne sahiptir. Bu gerçeklikten hareketle güç yetiremez bir varlık olarak zayıf yanlarının olduğu kabulüyle insan, inancının bir göstergesi olarak simgelere ayrı bir anlam atfetmektedir. Özellikle dinî inancının göstergesi niteliğinde figürler yaşamın önemli bir parçası olarak içselleştirilirken yoğun duygularla kişinin üzerinde taşınmaktadır. Bu kapsamda en çok karşımıza çıkan simgeler Elif-Vav harfleri ve Allah ismidir. *"Dinî figürlerin yer aldığı*

takı kullanmayı sevenlerin de tercih ettiği modellerin başında gelen" Elif-Vav harflerinin derin dinî anlamları olduğu ve dinî figürlerin yer aldığı takı kullanmayı sevenlerin tercih ettiği modellerin başında geldiği (https://www.vavgumus.com/blog/icerik/elif-vav-harflerinin-anlami) sıkça ifade edilmektedir.[5] Görüşmelerde, derin anlamda bir kullanım olduğu görülmektedir. Kullanıcılar simgelerin manevi yönüne dikkat çekmekte, görünür yerde takma gibi bir dertlerinin olmadığına vurgu yapmaktadır. Onlar için önemli olan 'manevi bir doyum aracı' olarak çok özel bir anlam ihtiva etmesidir:

> KK26 (Vav harfli gümüş yüzük): "İki yıl önce aldığım yüzüğü takmaya karar verdim. Doğumdan ölünceye kadar olan eğilme halinin, boyun eğmenin, itaatin simgesi olduğu için takıyorum. O kadar alıştım ki bu yüzüğü takmadan dışarı çıkamıyorum. Takmadığım zamanlarda bir eksiklik hissediyorum. Karşı tarafa vermek istediğim mesaj da bu… bu eğilmişlik halini, bu teslimiyeti onlar da bilsinler, anlasınlar."
>
> KK22 (Elif-Vav harfli yüzük): "Simgeyi kullanma amacım yok. Aslında bu benim için bir amaç değil. İnandığım din ve yaşam tarzım dolayısıyla manevi anlam taşımaktadır. Bende değer taşıyan sembolleri bir yüzükte gördüm. Aldım, kullanıyorum. Bu bir kolye de olabilirdi. Benim için fark etmez. Çağrıştırdığı anlam kısaca "insan Elif gibi doğar, Vav gibi ölür." Bu benim inandığım bir felsefedir. Tabi ki körü körüne değil…"
>
> KK23 (Allah isimli kolye): "Öncelikle bildiğiniz gibi Müslüman bir ülkede yaşıyoruz. Aileden kaynaklı dine olan bir bağlılığınız oluyor ister istemez. Zaman geçtikçe belli bir yaşa geldiğinizde bu inanç ve düşünceler kişiliğinizle alakalı olarak ya daha çok bağlanıyorsunuz ya da değişebiliyor. Bende daha çok bağlılık duygusu oluştuğundan bu tür simgeleri kullanıyorum. 'Allah Aşkı' denilen bir duygu içimde olduğu için bu tarz şeyler benim maneviyatımı daha çok güçlendiriyor. Düşüncemi kimseden gizleme ihtiyacı duymuyorum. Bu yüzden görünür yerde takmayı tercih ediyorum. Ben açık bir insanım. Kapalı olmadığım için insanların kafasında önyargılar var. Yalnızca bana değil, birçok açık insana önyargıyla yaklaşan başka insanlar var. Ben de bu önyargıları kırmak için ne kadar açık olsam da inancıma gönülden bağlı olduğumu başkalarına da hissettirmek isterim. Burada verdiğim mesaj aslında çok net. Sonsuz Allah aşkı ve onun sevdiği Hz. Muhammed'e sevgi duyulması, insanları dış görünüşüne göre yargılanmaması gerektiğidir…"
>
> KK11 (Vav harfli kolye): "Bizi biz yapan bazı değerler vardır. Din, dil, tarih gibi. Kimliğimizi yaşadığımız çevreye, inandığımız dine, tarihimize, dilimize göre belirleriz. Kimliğimizi, duruşumuzu yaşadıklarımızla gösteririz. Tarafımızı belli etme ihtiyacı duyarız. Bunu göstermenin giyim tarzımız ve taktığımız aksesuarlarla sağlayacağına inanıyorum. Bu simgelerden biri de Vav harfidir. Vav harfi; Allah'a eğikliği, insanın Allah'a karşı acizliğini gösterir. İnsanı daha çok kullaştırır. Tevazu sahibi yapar. Zaten insanlar anne karnındayken bile Vav şeklinde durur. Aslında burada bile insanoğlunun kulluk görevlerinin ana rahminde eğik başladığını, hayatı boyunca bu şekilde yaşayarak mağrurluğu terk etmesi gerektiğine yönelik bir mesaj olduğunu görürüz. Vav, benim için üzerimizde dik duruşun eğikliğidir. Vav'ın şekli insanoğlunun takvadaki dik duruşudur. Başkası görsün diye görünür yerde takma ihtiyacı hissediyorum. Çünkü, farklı inançlara mensup olan veya farklı görüşü savunan insanlar, taraflarını belli eden simgeler takar. Örneğin, bir Hristiyan haç, Atatürk'ün düşüncelerini savunan onun imzasını üzerinde taşır. Osmanlı sevgisi olan Osmanlı sancağı veya Osmanlı tuğrası takar. Ben de dinimi ve duruşumu göstermek için Vav harfi takıyor, böylelikle kimliğimin belli olmasını sağlıyorum. Çünkü insanlar senin duruşunu bildiği zaman, tavırları ve davranışları ona göre değişiyor, sergilenebiliyor. Ayrıca aynı düşünceye sahip olan insanlarla da iletişim kurma fırsatı oluyor, bir ortak paydada bu şekilde buluşmuş oluyoruz."

Bazı kullanıcılar için simge kullanmanın bir amacı yoktur, bazıları için değer taşıyan ve inandığı bir felsefenin göstergesi niteliğinde manevi bir anlam taşımaktadır. Elif-Vav harfi kullanıcıları, bu simgeyi yaşama bakış açısının bir ifadesi niteliğinde görmektedir. Tek tanrı inancı taşıyan ve Allah'a olan derin sevgi ve bağlılığın bir ifadesi olarak Allah isimli aksesuarların tercih edildiği dikkat çekmektedir. Simgeyle bir bütün haline geldiğine dikkat çeken bir kullanıcı ise simge içerikli aksesuarın yokluğunda eksiklik hissettiğini ifade ederken manevi doyum aracı olma yönüne vurgu yapmakta, aynı simgeyi kullananların ortak duygularını (teslimiyet, eğilmişlik hali) kendisinin de yaşadığını belirtmektedir. Dinî inanç ve değerlerin bir göstergesi niteliğindeki bu simgeler, cinsiyet fark etmeksizin benzer duygularla kullanılmaktadır.

2.5. Korunma, Rahatlama Aracı Olma Bağlamında Tehlike ve Korkulardan Arınma

Nazar, daha çok kıskançlık duygusunun eşlik ettiği zarar verici etkiye sahip göz ve bakışla ilişkilendirilse de herhangi bir canlıya, objeye yönelik hayranlık ve övgü sözleri de etkisi açısından nazar kapsamında görülmüştür. Nazara karşı alınan tedbirler kültürden kültüre farklılık göstermekte, bu konuda uzmanlaşmış kişiler tarafından uygulanan ritüellerden ayrı bazı yaygın uygulamalar söz konusu olmaktadır. Tanrı'nın ismini veya koruyucu birtakım ibareleri zikretmek, dua okumak, nazar değen kişiye veya şeye tükürmek, onu kötülemek, muska kullanmak (Gürkan 2006) gibi tedbirlerle koruyuculuğuna inanılan eşya, nesne, aksesuar kullanmak suretiyle kötülüklerden korunmak amaçlanmaktadır. Bir kullanıcı nazardan, kem gözden kurtulmak, kaçmak, uzak durmak amacıyla simge içeren bir aksesuar kullanmaya tercih ettiğini belirtmiştir. Vav harfli kolye kullanan kullanıcı (KK24) 'Koruyuculuğu olduğuna' inandığı simgeyi nadiren görülen bir yerde, boynunda takarak kullandığını belirtirken, *"Mesaj vermek istediğimde koruyuculuğundan dolayı kem gözlere 'uzak durun' mesajı vermek isterim"* ifadeleriyle asıl niyetini, korunmaya yönelik vermek istediği mesajı dile getirmektedir. Nazardan ve kem gözden kaçmak, kurtulmak, korunmak veya rahatlamak için kullanılan simge bir çıkış yolu olmakta, tehlikelere karşı bir miğfer rolü üstlenmektedir. Kullanıcı, manevi bir zırh olarak gördüğü simgeye can simidi gibi sarılırken, simge onun için kötü niyetli kişilere karşı kendisinden uzak durmaları yönünde bir mesaj niteliği taşımaktadır.

Sonuç

Toplumsal ilişkiler çerçevesinde kimliğini oluşturan insan, yaşamın anlamını iletişimin çeşitli formlarında yeniden inşa etmektedir. Kişilerin duruşları, oturuş biçimleri, kullandıkları dil ve üslup, simgeler gibi sözsüz iletişime ve beden diline dair her şey iletişim sürecinde kişi hakkında önemli veriler sunabilmektedir. Anlamı aktarmak için kullanılan dil ve dil dışı iletişim biçimleri, inanç, düşünce, kanaat, değer ve yargıları aktarmada önemli bir role sahiptir. Kullanılan herhangi bir simge kişileri tanımada ve anlamlandırmada önemli ipuçları sunabilmektedir. Çalışmada kullanıcılar tarafından yaygın şekilde kullanılan simgelerin anlamı sorgulanmış, bu izlekte simgelerin iletişimsel açıdan değeri kullanıcı görüşleri çerçevesinde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Erkek kullanıcıların millî duygu ve düşünceleri yansıtıcı nitelikte yüzük, saat, kolye, kadın kullanıcıların ise çoğunlukla dinî inanç ve düşünceleri aktarıcı simgelerle kolye ve bileklik kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür. Hem kadın hem erkek kullanıcılarda Ayyıldız, IYI Tuğra, Çift Başlı Kartal ve Üç Hilal gibi millî simgelerle aksesuarların daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Allah yazısı, Vav, Elif harfleri ile Hilal simgelerinin dinî inancın, yaratıcıya olan derin bağlılığın ve uhrevi olana ilişkin tasavvurların ifade biçimi olarak tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Hemen hemen tüm katılımcıla-

rın görüşleri simge kullanımının kişi için çok önemli olduğunu göstermekte, dinî ve millî değerlere yönelik duygu ve düşüncelerin simgelerle birlikte toplumsal iletişimde önemini ortaya koymaktadır. Kişiler, ifade edemediği veya güçlü şekilde ifade etmek istediği duygu, düşünce, kanaatlerinin karşıdaki kişiler tarafından anlaşılmasını istediği durumlarda simge ve nesneleri iletişim aracı olarak sıklıkla kullandığı görülmektedir.

Çalışmada Ayyıldız, IYI damgası, Hilal, Yıldız, Tuğra, Çift Başlı Kartal, Bozkurt, Türk Yazısı kodlarından yola çıkılarak millî duygu ve düşünceleri yansıtma bağlamında ulus bilinci; Türklük, milliyetçilik, gurur duyma, kimlik sunumu kodlarından yola çıkılarak ideolojik bakış açısını yansıtma/toplumsal kimlik aktarıcısı olma bağlamında kimlik temsili; sevgi, beğeni, gurur, bağlılık, temsil, geçmişe özlem kodlarından yola çıkılarak huzur ve mutluluk sağlayan unsur/manevi doyum kaynağı olma bağlamında psikolojik doyum; Allah aşkı, peygamber sevgisi, inanç, maneviyat, dinî bağlılık, takva, itaat, teslimiyet kodlarından yola çıkılarak dinî inancın göstergesi/dinî anlam ve değer bağlamında inanç ve değerler; nazar, kıskançlık, kem gözlerden korunmak kodlarından yola çıkılarak korunma, rahatlama aracı olma bağlamında tehlike ve korkulardan arınma şeklinde kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Dinî-millî duyguların insan yaşamındaki önemi, bu duygu ve düşüncelerle birlikte din hassasiyetinin ve millî kimliğin cinsiyet fark etmeksizin her fert için bir önem ve değerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, dinî ve millî simgelerin bir mesaj aktarıcısı olma özelliğiyle toplumsal iletişim bağlamında kullanıldığı görülmektedir. Benzer simgelerin hemen hemen aynı duygu ve düşüncelerle ve hissi bağlılığı gösterir nitelikte önem atfedilerek günlük yaşamda kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Bu çalışma, iletişim bağlamında kültürel temsil pratikleri olarak nesne kullanımına ve simgelerle üretilen ve dolaşıma sokulan anlamlara odaklanmış, yalnızca dinî ve millî simge kullanımına ilişkin kullanıcı duygu ve düşüncelerini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışmanın bulgularından hareketle farklı simge içerikli nesneleri tercih eden kullanıcıların hangi duygu ve düşüncelerle, hangi amaçlar doğrultusunda simge kullanmayı tercih ettikleri araştırılabilir, kullanım amaçları ortaya konularak göstergebilimsel açıdan değeri ortaya konulabilir. Bu bağlamda ortaya konulacak her sonuç, toplum içinde yaşayan insanların, kurduğu ilişkilerde kendini daha iyi ifade ettiğini düşündüğü simgelerle birlikte kabul edilebilirliğine katkı sağlayacak, önyargılardan arındırılmış bir ilişki kurmalarına zemin hazırlayacaktır.

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ: Birinci Yazar %100.
ETİK KOMİTE ONAYI: Çalışmada etik kurul izni alınmıştır (Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun E-95674917-108.99-101713 sayılı kararı).
FİNANSAL DESTEK: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.
ÇIKAR ÇATIŞMASI: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

NOTLAR

1. Günümüzde siyasi partilerinden biri olan MHP'nin bayrağını simgeler. Osmanlı bayrağı ve sancağı olan üç hilal, üç kıtadaki hakimiyeti, Türk-İslam birliğini ve nizam-ı âlemde Allah'ın kelamının yücelmesi gibi üç mefhumu ifade eder (Akdoğan 2019).
2. Anne rahmindeki çocuğa ve secde halindeki insana benzemesiyle sadakat ve tevazuu, ilk harfi olduğu Cenâb-ı Hakk'ın vahdâniyet sıfatı ve vâhid ismini simgelemesi, Ebced hesabına göre 6 sayısına karşılık olması bakımından imanın altı esasına işaret etmesi sebebiyle hattatlar "Amentü" yazılı levhalarda bu harfi öne çıkarmışlar ve sadece bu harften oluşan levhalar düzenlemişlerdir (Durmuş 2012:576).
3. Allah adının ilk harfi ve birliğinin sembolü olmasından dolayı Türk folklorunda kutsal bir değer taşıdığına inanılır(Uzun 1995: 37).
4. Hilâl, XI. yüzyıldan itibaren Doğu'da ve Batı'da Hıristiyanlığın sembolü haça karşı İslâmiyet'in sembolü olarak kullanılmıştır (Bozkurt 1998: 15).
5. Kaynaklarda Elif Vav harflerinin değişik anlamları verilmektedir. Elif Arap alfabesinin 1. Harfi, Vav 27. harfidir. Dinî açıdan derin anlam taşıdıklarına inanılır. Tasavvuftaki Vav harfi şekil olarak hem secde eden insana hem anne karnındaki cenin duruşuna benzetilir. Vav harfinin insanların yaradana kulluğunu temsil ettiği ve Al-

lah'ın birliğini gösterdiği anlamı çıkarılmaktadır. "Vav gibi olmak", 'Kulluğunu bilmek,secde etmek. Allah'a yakın olmak' anlamında kullanılmakta, üzerinde Vav harfi taşımanın neşe ve huzur getire-ceği, kişiyi iç sıkıntılardan uzaklaştıracağına inanılmaktadır. Bütün mahlukat ana karnında 'Vav' iken, 'Vav' gibi kıvrılmışken, dünyaya gelince 'Elif' olup dimdik durur. 'Elif' harfinin insanın, haksızlığa, zulme ve yanlışa karşı duruşunu temsil ettiğine inanılır(https://www.vavgumus.com/blog/icerik/elif-vav-harflerinin-anlami). Tasavvuf sanatında "Vav" kainatı, "Elif" ise kainatın anahtarını temsil etmektedir. Allah (cc.) bütün varlıkların evvelidir (https://elmasis.com.tr/blog-detay/Elif-Vav-Harfinin-Anlami/9).

KAYNAK KİŞİLER

KK1: A.K.(Kadın) /19 /Lisans Öğrencisi 04 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK2: F.T. (Erkek)/21 /Lisans Öğrencisi 04 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK3: S.K. (Kdın) /20 /Lisans Öğrencisi 05 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK4: L.S. (Erkek)/19 /Lisans Öğrencisi 05 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK5: A.Y.(Erkek)/20 /Lisans Öğrencisi 07Temmuz 2022/Gümüşhane
KK6: A.K.(Erkek)/20 /Lisans Öğrencisi 07Temmuz 2022/Gümüşhane
KK7: Ş.R.(Kadın)/33/Lisans Öğrencisi 07 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK8: İ.K.(Erkek)/27/ Lisans Öğrencisi 09Temmuz 2022/Gümüşhane
KK9: M.B.K.(Erkek)/19/Lisans Öğrencisi 09Temmuz 2022/Gümüşhane
KK10: H.O.(Erkek)/21/Lisans Öğrencisi 11 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK11: A.H.(Kadın)/31/Lisans Öğrencisi 11 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK12: İ.K.(Erkek)/29 /Lisans Öğrencisi 14 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK13: M.K. (Erkek)/30 /Lisans Öğrencisi 20 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK14: Ö.Y.(Erkek)/22/Lisans Öğrencisi 22 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK15: Z.D.(Kadın)/28/Lisans Öğrencisi 22 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK16: E.K.(Erkek)/19/Lisans Öğrencisi 22 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK17: A.P.(Erkek)/29/Lisans Öğrencisi 25 Eylül 2022/Gümüşhane
KK18: T.A.(Erkek)/21/Lisans Öğrencisi 25 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK19: Ş.B.(Kadın)/34/Lisans Öğrencisi 25Temmuz 2022/Gümüşhane
KK20: G.K.(Kadın)/20/Lisans Öğrencisi 19 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK21: M.C.M. (Erkek)/24/Lisans Öğrencisi 18 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK22: S.E.(Erkek)/25/Lisans Öğrencisi 14 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK23: M.U.(Kadın)/23/Lisans Öğrencisi 12Temmuz 2022/Gümüşhane
KK24: G.M.(Kadın)/ 25/Lisans Öğrencisi 12 Temmuz 2022/Gümüşhane
KK25: B.U.(Kadın)/31/Lisans Öğrencisi 13Temmuz 2022/Gümüşhane
KK26: R.Ç.(Erkek)/23/Lisans Öğrencisi 26 Temmuz 2022/Gümüşhane

KAYNAKÇA

Akdoğan, Yalçın. "Üç hilalin önünde konuşmak" https://www.star.com.tr/yazar/uc-hilalin-onunde-konusmak-yazi-1439365/ (2019) 03 Mart 2023.

Barthes, Roland. *Göstergebilim İlkeleri.* (Çev.Berke Vardar, Mehmet Rifat). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.

Baudrillard, Jean. *Tüketim Toplumu*. (Çev. Hazal Deliçaylı-Ferda Keskin). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2000.

Bora, Tanıl. *Milliyetçilik*. (Ed. Fikret Başkaya) Kavram Sözlüğü. Ankara: Özgür Üniversite Yayınları, 2005.

Bozkurt, Nebi. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul, 1998.

Derman, M.Uğur. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul, 2012.

Dijk, Teun Van. *Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım*. (Haz. Barış Çoban, Zeynep Özarslan). İstanbul: Su Yayınları, 2020.

Dorman, Emre. *Din Neden Gereklidir? Vahiy ve Peygamberliğin Gerekliliğinin Teolojik, Felsefi, Psikolojik ve Ahlâki Temelleri Üzerine Bir İnceleme*, İstanbul: İstanbul Yayınevi, 2015.

Durmuş, İsmail. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul, 2012.

Gürkan, Salime Leyla. "Nazar", TDV İslâm Ansiklopedisi, 2006.

Hall, Stuart. *Temsil Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları*. (Çev. İdil Dündar). İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2017.

Marshall, Gordon. *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2005.

Merriam, Sharan B. Qualitative Research: *Nitel Araştırma* (Çev. Ed.: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık, 2013.

Uzun, Mustafa İsmet. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul, 1995.

Woodward, Ian. Maddi Kültürü Anlamak. (Çev. Ferit Burak Aydar) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013.

https://elmasis.com.tr/blog-detay/Elif-Vav-Harfinin-Anlami/9, Erişim Tarihi: 25.03.2023

https://www.vavgumus.com/blog/icerik/elif-vav-harflerinin-anlami, Erişim Tarihi: 02.03.2023